

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ І ТУРИЗМУ

ВІСНИК

ЛЬВІВСЬКОГО ІНСТИТУТУ
ЕКОНОМІКИ І ТУРИЗМУ

Серія: «Економічні науки»

15/2020

**BULLETIN
OF LVIV INSTITUTE OF ECONOMICS
AND TOURISM**

Львів — 2020

УДК 338.48:001.32(051)

Вісник Львівського інституту економіки і туризму : зб. наук. ст. / Міністерство освіти і науки України. Львівський інститут економіки і туризму; [ред. кол. І. О. Бочан та ін.]. Львів: ЛІЕТ, 2020, № 15. 216 с.

Висвітлюються актуальні питання теоретичних і прикладних аспектів економіки, розвитку туристичної індустрії в Україні і, зокрема, в Західному регіоні; аналізуються підходи до створення туристичного продукту й організації спеціальних видів туризму. Особлива увага звертається на вивчення краєзнавства, екологічного супроводу туристичної діяльності та підготовки фахівців для даної галузі.

Для фахівців індустрії гостинності, науково-педагогічних працівників, аспірантів і студентів закладів освіти туристичного профілю.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

1. Бочан І.О., д.е.н., професор, Львівський інститут економіки і туризму, Україна — **головний редактор**;
2. Анісімович-Шевчук О.З., к.п.н., доцент, Львівський інститут економіки і туризму, Україна — **заступник головного редактора**;
3. Ключак О.В., к.е.н., доцент, Львівський інститут економіки і туризму, Україна — **відповідальний секретар**;
4. Берест Р.Я., д.і.н., професор, Львівський інститут економіки і туризму, Україна;
5. Білонога Ю.Л., д.т.н., професор, Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, Україна;
6. Божук Т.І., д.г.н., доцент, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Україна;
7. Бомба М.Я., д.с.-г.н., професор, Львівський інститут економіки і туризму, Україна;
8. Васильчак С.В., д.е.н., професор, Львівський державний університет внутрішніх справ, Україна;
9. Гальків Л.І., д.е.н., професор, Національний університет «Львівська політехніка», Україна;
10. Гринів Б.В., к.е.н., професор, Львівський інститут економіки і туризму, Україна;
11. Доманцевич Н.І., д.т.н., професор, Львівський торговельно-економічний університет, Україна;
12. Лабай М., професор, Вища школа туризму та екології в Сухій Бескидській, Польща;
13. Лозинський Р.М., д.г.н., професор, Львівський національний університет імені Івана Франка, Україна;
14. Лозовецька В.Т., д.п.н., професор, Київський національний університет імені М. Драгоманова, Україна;
15. Майкова С.В., к.т.н., доцент, Львівський інститут економіки і туризму, Україна;
16. Мартинюк Т., професор, Сопотська школа вища, Польща;
17. Місечко О.Є., д.п.н., професор, Львівський інститут економіки і туризму, Україна;
18. Присяжнюк Ю.І., д.е.н., професор, Львівський національний університет імені Івана Франка, Україна;
19. Реверчук С.К., д.е.н., професор, Львівський національний університет імені Івана Франка, Україна;
20. Скворцов І.Б., д.е.н., професор, Національний університет «Львівська політехніка», Україна;
21. Скрипко Т.О., д.е.н., доцент, Львівський інститут економіки і туризму, Україна;
22. Слодкі М., професор, Державна Вища Школа господарки у Плоцьку, Польща;
23. Федина Л.О., к.т.н., доцент, Львівський інститут економіки і туризму, Україна;
24. Рейман Кш., професор, Державна вища техніко-економічна школа ім. кс. Броніслава Маркевича в Ярославі, Польща.

*Рекомендовано до друку Вченою радою Львівського інституту економіки і туризму
(протокол № 5 від 25.05.2020 р.)*

Думка редакції може не співпадати із думкою авторів

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
LVIV INSTITUTE OF ECONOMICS AND TOURISM

BULLETIN

OF LVIV INSTITUTE
OF ECONOMICS AND TOURISM

Series: «Economic Sciences»

15/2020

Lviv — 2020

UDC 338.48:001.32(051)

Bulletin of Lviv Institute of Economics and Tourism : collection of scientific works / Ministry of Education and Science of Ukraine, Lviv Institute of Economics and Tourism; [editor-in-chief I. O. Bochan.]. Lviv: LIET, 2020, #15. 216 p.

Topical issues of theoretical and practical aspects of economics of the tourist industry development in Ukraine and particularly in Western region are reflected; approaches to design of tourist product and organizing special kinds of tourism are analyzed. Special attention is given to local studies issues, ecological accompaniment of tourist activity and training specialists for the given branch.

For specialists of hospitality industry, scientific and pedagogical workers, post-graduates and students of tourist educational institutions.

EDITORIAL BOARD:

1. Bochan I., Prof., Lviv Institute of Economics and Tourism, Ukraine — *Editor-in-Chief*;
2. Anisimovych-Shevchuk O., PhD, Lviv Institute of Economics and Tourism, Ukraine — *Deputy editor-in-chief*;
3. Kliuvak O., PhD, Lviv Institute of Economics and Tourism, Ukraine — *Executive Secretary*;
4. Berest R., Prof., Lviv Institute of Economics and Tourism, Ukraine;
5. Bilonoga Yu., Prof., Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv, Ukraine;
6. Bozhuk T., Doc., Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ukraine;
7. Bomba M., Prof., Lviv Institute of Economics and Tourism, Ukraine;
8. Vasylychak S., Prof., Lviv state university of internal affairs, Ukraine;
9. Halkiv L., Prof., Lviv Polytechnic State University, Ukraine
10. Hryniv B., Prof., Lviv Institute of Economics and Tourism, Ukraine;
11. Domantsevych N., Prof., Lviv University of Trade and Economics, Ukraine;
12. Labaj M., Prof., The University College of Tourism and Ecology in Sucha Beskidzka, Poland;
13. Lozynskyi R., Prof., Ivan Franko National University of Lviv, Ukraine;
14. Lozovetska V., Prof., National Pedagogical Dragomanov University, Ukraine;
15. Maikova S., Doc., Lviv Institute of Economics and Tourism, Ukraine;
16. Martyniuk T., Prof., Sopot University of Applied Sciences, Poland;
17. Misychko O. Prof., Lviv Institute of Economics and Tourism, Ukraine;
18. Prysiazhniuk Yu., Prof., Ivan Franko National University of Lviv, Ukraine;
19. Reverchuk S., Prof., Ivan Franko National University of Lviv, Ukraine;
20. Skvortsov I., Prof., Lviv Polytechnic State University, Ukraine;
21. Skrypko T., Doc., Lviv Institute of Economics and Tourism, Ukraine;
22. Slodki M., Prof., The State University of Applied Sciences in Płock, Poland;
23. Fedyna L., Doc., Lviv Institute of Economics and Tourism, Ukraine;
24. Rejman K., Prof., State Higher School of Technology and Economics in Jarosław, Poland.

*The Bulletin of Lviv Institute of Economics and Tourism
is published according to the decision of Scientific Council of Lviv Institute
of Economics and Tourism (protocol number 5 dated from 2020/05/25)*

The opinion of the editors may not coincide with the opinion of the authors

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІКА І ПІДПРИЄМНИЦТВО В УКРАЇНІ

- 1.1. *Савіцька О. П., Савіцька Н. В.* Оцінка та напрями підвищення інвестиційної привабливості України..... 9
- 1.2. *Клювак О. В., Вагнер І. М., Дицька К. В.* Стратегічні аспекти формування механізму підвищення рівня інноваційно-інвестиційної привабливості підприємств туристичної індустрії..... 21
- 1.3. *Зайцева В. М., Цвілий С. М., Гурова Д. Д.* Розвиток велнес-напряму в бізнесі туристичних підприємств регіону на засадах диджиталізації..... 30

РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТУРИЗМОЛОГІЇ

- 2.1. *Рутинський М. Й.* Туристичне краєзнавство: об'єкт-предметна націленість, актуальні теоретичні та прикладні завдання розвитку 40
- 2.2. *Білецький М. І., Котик Л. І.* До означення екскурсійного туризму 55

РОЗДІЛ 3. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ТА УПРАВЛІНСЬКІ ОСНОВИ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

- 3.1. *Ганоцька С. О.* Якість управління в забезпеченні сфери туризму 64
- 3.2. *Дутка Г. Я., Аніловська Г. Я., Чорненька О. Р.* Аналіз впливу соціально-політичного конфлікту на туристичну діяльність у Львівській області 73
- 3.3. *Подвірна Х. Є.* Аналіз формування логістичних систем готельних підприємств Львова..... 82

РОЗДІЛ 4. ТОВАРОЗНАВСТВО І ТОРГІВЛЯ: ТЕНДЕНЦІЇ, ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМКИ

- 4.1. *Павлишин М. Л., Захарчин Р. М., Левченко А. О.* Комплексні дослідження монет ХХ століття, що є частиною приватної колекції 89
- 4.2. *Ковальчук Х. І., Катрук М. І., Захарчин Р. М., Бурак Є. І., Адамович В. А.* Перспективи розширення асортименту шоколаду з використанням рослинних добавок 99

РОЗДІЛ 5. ХАРЧОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА РЕСТОРАННИЙ СЕРВІС

- 5.1. *Сусол Н. Я., Джурик Н. Р-Й., Вівчарук О. М.* Методологія розробки та інжиніринг меню «A LA CARTE» закладів ресторанного господарства 112
- 5.2. *Майкова С. В., Вівчарук О. М., Ромашко І. С.* Удосконалення національних страв та їх адаптація для сучасних закладів ресторанного господарства..... 120

РОЗДІЛ 6. КРАЄЗНАВСТВО, КУЛЬТУРА І ТУРИЗМ

- 6.1. *Анісімович-Шевчук О. З.* Осередки чернецтва Мостищини Львівської області: історія та можливість її залучення у туризм..... 129

РОЗДІЛ 7. РЕКРЕАЦІЙНИЙ ТУРИЗМ І РЕАБІЛІТАЦІЯ

- 7.1. *Гладкий О. В.* Основні проблеми розвитку health-туризму курортної дестинації м. Немирів Вінницької області 146
- 7.2. *Петлін І. В., Гладка М. Я.* Тенденції розвитку круїзного туризму в країнах Карибського басейну та напрями його активізації 153
- 7.3. *Білецький М. І., Пилипів І. І., Юрив В. І.* Туристично-рекреаційний потенціал Болехівщини..... 166

РОЗДІЛ 8. ІНФРАСТРУКТУРА ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ

- 8.1. *Саркісян Г. О., Ліганенко М. Г., Шейда Голбад К. А.* Сучасні детермінанти потреб споживачів та аналіз ринку пелоїдотерапії у spa-закладах..... 184
- 8.2. *Щур О. М.* Гнучкість функціонування готельно-ресторанних закладів..... 198

РОЗДІЛ 9. АУДИТОРІЯ

- 9.1. *Місечко О. Є.* Інтегроване навчання фаху й мови у професійній підготовці майбутніх працівників сфери гостинності 204

TABLE OF CONTENTS

SECTION 1. ECONOMY AND ENTREPRENEUSHIP IN UKRAINE

1.1. <i>Savitska Olga P., Savitska Nataliia V.</i> The evaluation and directions of increasing the investment attractiveness of Ukraine	9
1.2. <i>Kliuvak Oksana V., Vagner Iryna M., Dytska Kateryna V.</i> Strategic aspects of forming the mechanism of increasing the level of innovation-investment attractiveness of the tourism industry enterprises	21
1.3. <i>Zaitseva Valentina M., Tsviliy Sergiy M., Gurova Daria D.</i> Development of wellness-direction in business of tourist enterprises of the region at the expense of digitalization	30

SECTION 2. THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FUNDAMENTALS OF TOURISM STUDIES

2.1. <i>Rutynskiy Mykhailo Yo.</i> Tourist local lore: object-subject orientation, current theoretical and applied development tasks.....	40
2.2. <i>Biletskyi Myroslav I., Kotyk Liubov I.</i> Extending the definition of sightseeing tourism...	55

SECTION 3. SOCIAL-ECNOMIC AND MANAGEMENT FUNDAMENTALS OF TOURISM ACTIVITY

3.1. <i>Ganotska Svitlana O.</i> Quality of management in providing the sphere of tourism	64
3.2. <i>Dutka Hanna Ya., Anilovskaya Hanna Ya., Chornenka Olesia R.</i> Analysis of the influence of socio-political conflict on tourist activity in the Lviv region.....	73
3.3. <i>Podvirna Chrystyna Ye.</i> Analysis of the logistic systems formation of hotel enterprises of Lviv.....	82

SECTION 4. COMMODITY OF GOODS AND TRADE: TENDENCIES, PROBLEMS AND APPROACHES

4.1. <i>Pavlishin Marianna L., Zakharchin Roman M., Levchenko Anton O.</i> Comprehensive research of private collection coins of the XX century	89
4.2. <i>Kovalchuk Khrystyna I., Katruk Mariia I., Zakharchin Roman M., Burak Yevgeniia I., Adamovich Viktoriia A.</i> Prospects of extension of chocolate assistance with use of plant additives	99

SECTION 5. NUTRITIONAL TECHNOLOGIES AND RESTAURANT SERVICE

5.1. <i>Susol Natalya Ya., Dzhuryk Nadiya R.-Yo., Vivcharuk Olga M.</i> Methodology of development and engineering of the menu «A LA CARTE» of catering enterprises	112
5.2. <i>Maykova Svitlana V., Vivcharuk Olga M., Romashko Iryna S.</i> Improvement of dishes and their adaptation for modern establishments of restaurant.....	120

SECTION 6. COUNTRY STUDY, CULTURE AND TOURISM

- 6.1. *Anisimovych-Shevchuk Olha Z.* Abodes of monks in Mostystys'ka district of L'viv region: history and the possibility of use in tourism 129

SECTION 7. RECREATIONAL TOURISM AND REHABILITATION

- 7.1. *Hladkyi Oleksandr V.* The main problems of health tourism development in resort destinations of Nemyriv-city, Vinnitsa region..... 146
- 7.2. *Petlin Iryna V., Gladka Mariia Ya.* Trends of cruise tourism development in the caribbean countries and directions of its activation 153
- 7.3. *Biletskyi Myroslav I., Pylypiv Iryna I., Yuriv Vasyl I.* Tourism and recreational potential of Bolekhiv region 166

SECTION 8. TOURISM INDUSTRY INFRASTRUCTURE AND ECOLOGY ISSUES

- 8.1. *Sarkisjan Hanna O., Liganenko Margaryta G., Sheida Golbad Kambiz A.* Modern determinants of consumer needs and analysis of the market of peloidotherapy in spa-resorts 184
- 8.2. *Shchur Olha M.* Flexibility of hotel and restaurant establishments 198

SECTION 9. AUDITORIUM

- 9.1. *Misechko Olga Ye.* Content and language integrated learning in the pre-service professional training of specialists in hospitality sphere..... 204

УДК 379.857:913(26)

JEL Classification: L83, P25, Z3

*Петлін Ірина Володимирівна, к.е.н., доцент
Львівський інститут економіки і туризму, м. Львів, Україна
e-mail: petlinirina@gmail.com;*

*Гладка Марія Ярославівна, студентка 4-го курсу
Львівський інститут економіки і туризму
e-mail: mashynia2015@gmail.com*

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ КРУЇЗНОГО ТУРИЗМУ В КРАЇНАХ КАРИБЬСЬКОГО БАСЕЙНУ ТА НАПРЯМИ ЙОГО АКТИВІЗАЦІЇ

Стаття присвячена актуальним проблемам розвитку круїзного туризму в країнах Карибського басейну як одного з пріоритетних напрямів економічної діяльності в зазначеному регіоні, оскільки він є індикатором економічного зростання країн регіону та вирішення низки проблем економічного характеру.

В статті досліджено туристичний потенціал країн Карибського басейну та зазначено, що круїзний туризм тут досягнув глобальних масштабів.

Круїзний туризм розглядається як окрема галузь людської діяльності із своїми ознаками, особливостями, які обумовлені специфікою надання і споживання послуг та організації перебування.

Зазначено, що Карибський круїзний регіон є найбільш цікавий з точки зору туристично-рекреаційного потенціалу (природного, історичного, культурно-пізнавального) і охоплює близько 40 портів на островах басейну Карибського моря.

Проаналізовано динаміку міжнародних туристичних прибуттів та доходів від міжнародного туризму в країнах Карибського басейну протягом 2005–2018 рр.

Окреслено специфіку круїзних портів країн Карибського басейну, а також проаналізовано динаміку світового ринку круїзного туризму та продемонстровано місце в ньому країн Карибського басейну.

Продемонстровано круїзні лінії та їх найвідоміші маршрути, що працюють в портах Великого Карибського моря.

Зазначено, що для популяризації та подальшого ефективного розвитку круїзного туризму в країнах Карибського басейну необхідним є в життя інноваційних заходів щодо зміни структури пропозиції та попиту на ринку круїзного туризму. Через: горизонтальну інтеграція ринку; формування комбінованих круїзних пакетів, бюджетних круїзних пакетів, скорочення тривалості круїзів, пропонування знижок; підтримка іміджу круїзних брендів; розбудова транспортної та портової; збільшення часу на стоянку в портах призначення; урізноманітнення (диференціація) круїзних продуктів для врахування усіх вимог туристів; зростання вимог до якості круїзного туристичного продукту; зростання вимог до параметрів безпеки круїзного туристичного продукту; зростання значення активних форм відпочинку тощо.

Ключові слова: туризм, круїзний туризм, туристичний потенціал, країни Карибського басейну, круїзні лінії, міжнародні туристичні прибуття, доходи від міжнародного туризму, попит, пропозиція, ринок круїзного туризму.

Постановка проблеми. Америка в даний час є другим за популярністю туристичним напрямом після Європи. Всілякі туристичні ресурси цієї частини світу обумовлюють розвиток багатьох видів туризму.

Сучасний туристичний потенціал Карибського басейну розвивається дуже швидко. Це відбувається через те, що все більш популярними стають перш за все екзотичні країни та ті екзотичні види туризму, які вони можуть запропонувати.

Беручи до уваги привілейовану природно-культурну спадщину, яка є її основною привабливістю та причиною інвестицій, круїзний туризм є одним із сегментів туристичного ринку, який зазнав найвищого зростання за останні роки, особливо у регіоні Великого Карибського басейну. Круїзний туризм був використаний міжнародними туристичними компаніями, включаючи круїзні лінії і без тіні сумнівів, ця форма туризму стала глобальним явищем.

Сегмент круїзного туризму перейшов від невеликої частини океанічної пасажирської індустрії до повного і складного бізнесу, який приносить користь економікам країн, особливо країн Великого Карибського регіону. Круїзний туризм спочатку був засобом подорожі, орієнтований на сегмент з високою купівельною спроможністю, а згодом став продуктом, доступним для ринку, що включає різні соціально-економічні профілі.

Враховуючи те, що на Кариби є найвищі показники прибуттів туристів у світі, круїзні кораблі мають потужний вплив на країни, в яких вони працюють, оскільки вони потребують гарної портової інфраструктури, бізнесу та послуг та приносять значну кількість економічного доходу та зайнятості для регіону. За даними журналу CaribbeanNewsDigital, Карибський регіон щорічно отримує 50 тис. суден усіх типів, що означає, що близько 60% пасажирів круїзних суден відвідують Кариби.

Абсолютно необхідно визнати, що без вдосконалення цих послуг та без функціональної підтримки досягнення прогресу туризму на Карибському басейні виявиться важким, оскільки це має вирішуватися як питання життєво важливого значення, в якому ті, хто займається, прагнуть конкретного прогресу, який би сприяв сталому розвитку Великого Карибського регіону.

Зважаючи на те, що круїзний туризм став однією з головних рушійних сил економіки в галузі туризму, сьогодні повинні бути прийняті нові ефективні механізми для сприяння економічному та культурному обміну між країнами регіону. Вище викладене представляє нові виклики, які підштовхують регіон до досягнення нових стандартів конкурентоспроможності шляхом генерування валюти, як продукту середніх витрат відвідувачів, сплати портових мит або цільових фондів, створених для цього сегмента кожним пунктом призначення. Іншим викликом є ефективна та доступна зв'язок між країнами регіону, що сприяло б розвитку торгових зв'язків з іншими країнами світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням специфіки круїзного туризму та його місця в міжнародному туризмі, географії круїзних маршрутів займалися Александрова А. Ю., Біржаков М. Б., Долматов Г. М., Надточій В. Г. Стан та перспективи розвитку круїзного туризму в світі та Україні вивчали Данчик М. М., Кізілова Є. Ю., Тіщенко Є. А., Зацепіна Н. О., Дем'янченко А. Г., Соловійов А. А., О. В. Тищенко, А. О. Филипенко, Антоненко І. Я., Мельник І. Л. та ін.

Формулювання цілей статті. Метою статті є оцінка потенціалу та тенденцій розвитку круїзного туризму в країнах Карибського басейну та окреслення напрямів активізації цього виду туризму як пріоритетного напрямку піднесення і розвитку економік країн регіону.

Виклад основного матеріалу дослідження. Об'єктивним та вірогідним джерелом міжнародних статистичних даних з туризму є інформація, надана Всесвітньою туристською організацією (далі — UNWTO) [1].

Керуючись напрацюваннями науковців щодо виділення туристичних регіонів схиляємося до підходу виділення туристичних регіонів запропонованого UNWTO.

Згідно класифікації UNWTO до країн Карибського басейну входить 26 країн, зокрема: Ангілья, Антигуа і Барбуда, Аруба, Багамські острови, Барбадос, Бермудські острови, Британські, Віргінські острови, Кайманові острови, Куба, Кюрасао, Домініка, Домініканська Республіка, Гренада, Гваделупа, Гаїті, Ямайка, Мартиніка, Монсеррат, Пуерто-Ріко, Сент-Люсія, Сент-Кітс і Невіс, Сен-Мартен, Сент-Вінсент і Гренадіни, Тринідад і Тобаго, Теркс і Кайкос, Американські Віргінські острови (рис. 1).

Рис. 1. Карта Карибського моря

Варто відзначити, що на території Карибського басейну є низка островів, які є залежними територіями інших держав, а саме: Американські Віргінські Острови, Ангілья, Аруба, Британські Віргінські Острови, Гваделупа, Зовнішні малі острови США, Кайманові Острови, Кюрасао, Мартиніка, Монсеррат, Карибські Нідерланди, Пуерто-Ріко, Сен-Бартельмі, Сен-Мартен, Сінт-Мартен.

Регіон складається здебільшого з ланцюгів островів, що передбачають дуже короткі відстані між портами, де зупиняються круїзні кораблі. Крім того, регіон може похвалитися різноманітними ландшафтами, тропічними лісами та наявністю коралових рифів. Регіон має давню історію, пов'язану з європейським колоніалізмом, і є батьківщиною найдавніших поселень Америки африканського, іспанського, англійського, французького та голландського походження, що робить Карибські острови дуже різноманітним регіоном. Розвитку туристичної індустрії країн Карибського басейну сприяє перш за все сприятливі кліматичні, географічні та культурні умови, завдяки розвитку цих країн, як колоній вони отримали багату історичну спадщину.

Рекреаційно-туристичні послуги в Карибському регіоні постійно диверсифікуються, але на сьогодні основними видами туризму тут є пляжний, активний, екскурсійний, оздоровчий, екологічний, діловий, а також морські круїзи і весільні подорожі.

Динаміка міжнародних туристичних прибуттів в країнах Карибського басейну продемонстрована в табл. 1.

Таблиця 1

Міжнародні туристичні прибуття в країнах Карибського басейну, млн. осіб

Країна	Період				
	2005	2010	2015	2017	2018
Карибський басейн	18,803	19,521	24,110	26,044	25,437
Ангілья	62	62	73	68	...
Антигуа і Барбуда	245	230	250	247	...
Аруба	733	825	1,225	1,071	...
Багамські о-ви	1,608	1,370	1,484	1,439	...
Барбадос	548	532	592	664	...
Бермудські о-ви	270	232	220	270	...
Британські Віргінські о-ви	337	330	393	335	...
Кайманові о-ви	168	288	385	418	...
Куба	2,261	2,507	3,506	4,594	...
Кюросао	222	342	468	399	...
Домініка	79	77	74	71	...
Домініканська республіка	3,691	4,125	5,600	6,188	6,569
Гренада	99	110	141	146	...
Гваделупа	372	392	512	650	...
Гаїті	112	255	516	467	...
Ямайка	1,479	1,922	2,123	2,353	...
Мартиніка	484	476	487	536	...
Монсеррат	10	6	9	9	...
Пуерто-Ріко	3,686	3,186	3,542	3,797	...
Сент-Люсія	318	306	345	386	...
Сент Кітс і Невіс	141	98	116	115	...
Сен Мартен	468	443	505	402	...
СенВінсент і Гренадін	96	72	75	76	...
Тринідад і Тобаго	463	388	440	395	...
О-ви Терке і Кайкос	176	281	386	416	...
Віргінські о-ви США	594	572	642	...	...

Джерело: [1] Всесвітня туристична організація (ЮНВТО-UNWTO)

© (Згідно даних, зібраних ЮНВТО-UNWTO, січень 2019 року)

Як видно з таблиці 1 до 2017 року загалом по країнах Карибського басейну спостерігалася зростаюча тенденція в міжнародних туристичних прибуттях, а в 2018 р. — спадна. Зростаючі тенденції демонструють Аруба, Барбадос, Бермудські о-ви, Кайманові о-ви, Куба, Домініканська республіка, Гваделупа, Ямайка, Пуерто-Ріко.

Динаміка доходів від міжнародного туризму в країнах Карибського басейну продемонстрована в табл. 2.

Таблиця 2

Доходи від міжнародного туризму в країнах Карибського басейну, млн. дол. США

Країна	Період				
	2005	2010	2015	2016	2017
Карибський басейн	20,892	23,274	29,336	30,773	31,627
Ангілья	86	99	128	132	131
Антигуа і Барбуда	313	298	601	596	557
Аруба	1,097	1,251	1,796	1,755	1,853
Багамські о-ви	2,069	2,163	2,537	2,591	2,577
Барбадос	896	1,038	947	1,040	1,082
Бермудські о-ви	429	442	386	445	513
Британські Віргінські о-ви	412	389	484	..	..
Кайманові о-ви	356	485	684	686	..
Куба	2,322	2,187	2,601	2,907	3,186
Кюросао	244	385	607	573	551
Домініка	57	94	125	142	121
Домініканська республіка	3,518	4,162	6,116	6,720	7,178
Гренада	71	105	145	138	144
Гваделупа	306	510	614	..	..
Гаїті	80	383	617	525	459
Ямайка	1,545	2,001	2,401	2,539	2,809
Мартиніка	280	472	340	365	490
Монсеррат	9	6	8	8	8
Пуерто-Ріко	3,239	3,211	3,825	3,985	4,090
Сент-Люсія	382	565	770	729	754
Сент Кітс і Невіс	121	90	133	138	157
Сен Мартен	659	674	898	857	630
СенВінсент і Гренадін	104	86	96	100	95
Тринідад і Тобаго	453	450	531	464	453
Віргінські о-ви США	1,432	1,223	1,324	1,343	..

Джерело: [1] Всесвітня туристична організація (ЮНВТО-UNWTO)

© (Згідно даних, зібраних ЮНВТО-UNWTO, січень 2019 року)

Карибське море — найпопулярніший круїзний регіон в світі. Мільйони туристів з усього світу щорічно відправляються в цей райський куточок, щоб поніжитися на сонці, помилуватися тропічними пейзажами і поплавати в теплому морі. Карибське море прикрашено розсипом сотень островів, деякі з них можна назвати справжньою туристичною Меккою. Такими, однозначно, є головні круїзні порти Карибів, адже круїз за-служено вважається найкращим способом ознайомитися з цим екзотичним раєм.

Більшість карибських круїзів стартують з великих портів США: Маямі, Форт-Лодердейл, Тампа, Порт-Канаверал та інші. Щодня з цих міст виходять десятки мегалайнерів місткістю до 5000 пасажирів і круїзних суден поменше, щоб насолодитися красою острівного відпочинку.

На островах тисячі туристів готові зустрічати сучасні і розвинені круїзні порти. У трійку лідерів за оснащеністю і кількістю прийнятих лайнерів входять Нассау (Багамські острови), Бриджтаун (Барбадос) і Ораньєстад (Аруба).

Нассау на Багамських островах по праву можна назвати головним круїзним портом всього Карибського басейну. У круїзних причалів можуть одночасно пришвартуватися відразу 6 великих лайнерів. Тут цілий рік кипить туристичне життя. Пляжі в околицях порту обладнані всім необхідним. Представлені будь-які види розваг: водні види спорту, дайвінг, снорклінг, екскурсії по островах, бари, дискотеки і багато іншого. Нассау зустрічається в більшості карибських маршрутів, будь то короткі круїзи вихідного дня на 3–4 ночі або повноцінні морські тури по Карибам на 7–14 ночей.

Не відстає від Нассау і наступний порт-рекордсмен Бриджтаун на Барбадосі. Круїзні причали цього міста також можуть прийняти одночасно до 6 лайнерів. Перш ніж вирушити насолоджуватися пляжним відпочинком, більшість туристів воліють дослідити саме місто-столицю Барбадосу. Багато хто називає Бриджтаун копією Лондона під пальмами. У місті безліч вікторіанських будівель і пам'ятників архітектури. А торгові центри безмитної торгівлі не залишать байдужим любителів шопінгу.

Ораньєстад — це не тільки великий круїзний порт, а також і столиця Аруби. Причали порту розраховані на візит відразу 3 круїзних лайнерів. Ораньєстад зустрічає гостей яскравими тропічними пейзажами, музеями, торговими центрами і мальовничою колоніальною архітектурою. Кращі пляжі острова з білосніжним піском, який не нагрівається від сонця розташовані в радіусі 5 хвилин їзди від міста.

Серед великих круїзних портів Карибського басейну варто також виділити Монтего-Бей на Ямаїці, Косумель в Мексиці, Сан-Хуан в Пуерто-Ріко, Шарлотта-Амалія на острові Сен-Томас та інші. Існує також велика кількість круїзних зупинок на островах, де не можуть пришвартуватися великі лайнери, наприклад, на острові Сен-Бартс або Вірджин-Горда. В такому випадку судна стають на якор, а пасажирів до берега доставляють на тендерних катерах.

Круїзний туризм є універсальним видом туризму, який поєднує у собі практично всі його форми, а також об'єднує різні види сервісу та організації дозвілля (у т.ч. готельне обслуговування, ресторанний бізнес, екскурсійну діяльність). Як і наземний туризм, круїзний поділяється на в'їзний та виїзний, кожний із яких передбачає наявність та використання різних об'єктів туристичної, портової та міської інфраструктури.

Упродовж останніх 20 років щорічний приріст вартості круїзної індустрії у світі складає (в середньому) 7,4%. Кількість круїзних туристів щорічно збільшується на 1 млн осіб [2].

Кількість пасажирів океанських круїзів по всьому світу з 2009 по 2020 рік відображено на рис. 2.

У 2017 році було побито ще один рекорд: 25,8 мільйона пасажирів круїзних світових океанів — зростання на 4,5 відсотка порівняно з попереднім максимумом в 2016 році на 24,7 мільйона. У поєднанні з річним відсотком зайнятості знову перевищує 100 відсотків, цей приріст пасажирів демонструє стійкий інтерес споживачів до круїзу та галузі, де попит продовжує випереджати пропозицію.

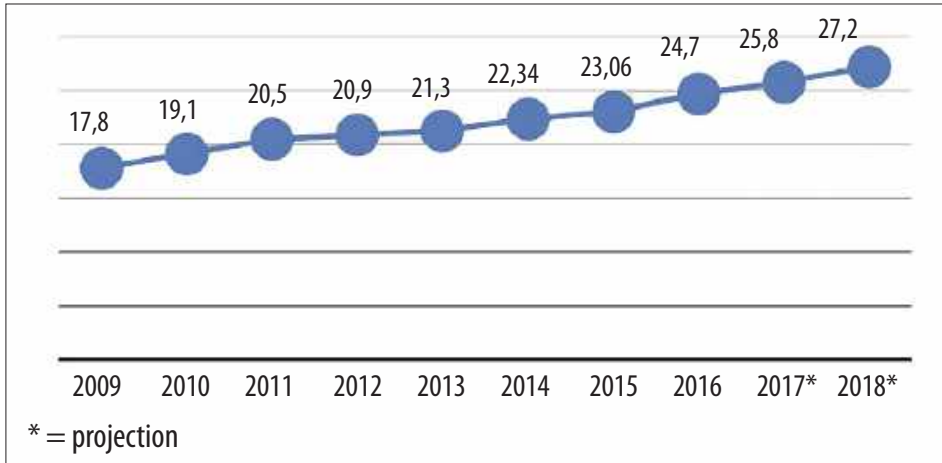

Рис. 2. Динаміка пасажирів океанських круїзів з 2009 р. до 2019 р. [3]

Фактично, попит на круїзи за останні п'ять років збільшився на 20,5 відсотка. Щоб підтримати цей попит, круїзні лінії учасників FCCA та CLIA додали майже 22 000 нижчих причалів через шість нових суден, що йдуть в океан, у 2017 році, продовжуючи збільшувати попит завдяки інноваційним, захоплюючим можливостям та більш персоналізованому досвіду гостей, доповненим носячими, налаштованими бортовими технологіями, а також медіа-ініціативи, включаючи навіть телевізійні шоу та фільми для показу того, що пропонує круїз.

Круїзна промисловість також продовжує зростати, стаючи більш глобальною як в маршрутах, так і в пошуку пасажирів, але Карибський басейн знову наголосив на успіху галузі. На його частку припадало більше третини (35,4%) частки світового ринку потужностей розгортання (рис. 3). Крім того, врожайність у регіоні та ціни на квитки продовжують зростати, що сприяє сильній економіці США та споживчим настроям.

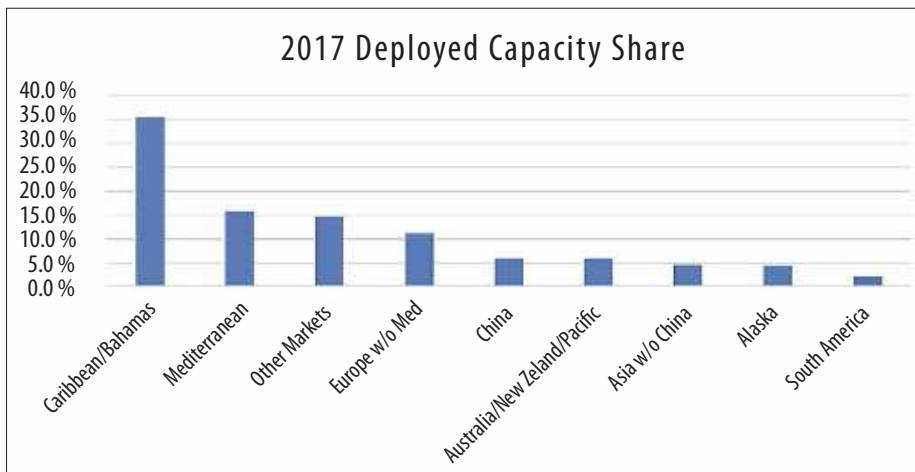

Рис. 3. Частка країн світу в розвитку круїзного туризму [3]

В 2018 році прогнозується зростання пасажирів круїзів до 27,2 мільйона на круїзних лініях FCCA та CLIA що на 10 відсотків більше, ніж за 2016 рік.

Слід зазначити, що за обсягом пасажиропотоку лідирують США (рис. 4).

На них припадає більше половини (51%) сучасної кількості круїзних туристів — 11,21 млн осіб [4]. США зробили ставку на створення якісного та недорогого масового круїзного продукту. Американський ринок круїзної індустрії створив виключно привабливий та доступний сервіс для жителів Америки, Європи та Азії. Друге місце — країни Західної Європи (Німеччина та Великобританія: 15% або 3,38 млн пасажирів). Замикає трійку лідерів Азія, на яку припадає 4,24 млн. осіб.

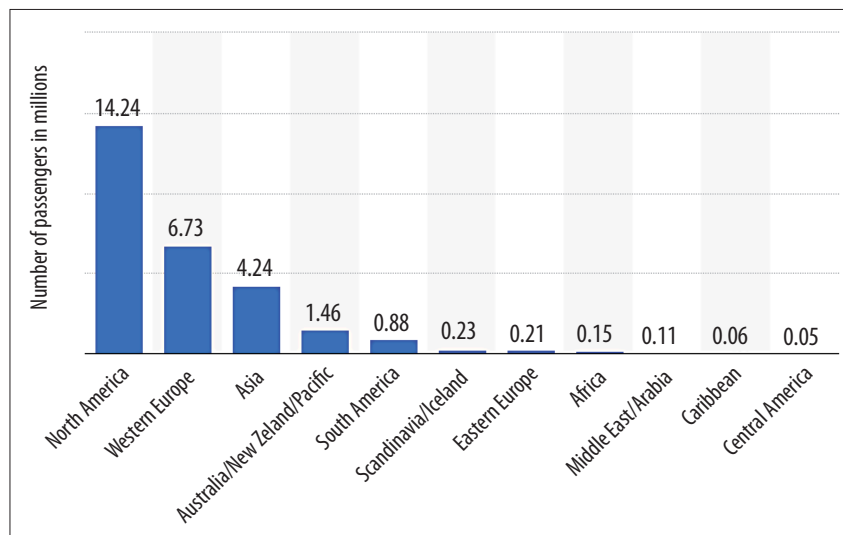

Рис. 4. Пасажиропотік круїзних поїздок по всьому світу у 2018 році за регіонами [3]

На них припадає більше половини (51%) сучасної кількості круїзних туристів — 11,21 млн осіб [5]. США зробили ставку на створення якісного та недорогого масового круїзного продукту. Американський ринок круїзної індустрії створив виключно привабливий та доступний сервіс для жителів Америки, Європи та Азії. Друге місце — країни Західної Європи (Німеччина та Великобританія: 15% або 3,38 млн пасажирів). Замикає трійку лідерів Азія, на яку припадає 4,24 млн. осіб.

Згідно матеріалів виданням CruiseIndustryNews, світовий ринок індустрії морських круїзів ділять 20 спеціалізованих компаній, які, в свою чергу, належать до 4 великих груп. Очолює список найбільших круїзних компаній холдинг Carnival Corporation. Флот найбільшого з брендів, що входить до нього — CarnivalCruiseLine, налічує понад 20 суден і постійно поповнюється новими. За ним йде RoyalCaribbeanInternational, а на третьому місці перебуває компанія NorwegianCruiseLine (NCL). Всі ці операторські компанії базуються у США. Четвертий у рейтингу й перший круїзний судновласник Європи — MSCCruises. Замикає ТОП10 провідних круїзних компаній світу іспанська Pullmantur.

Компанії, що входять до складу холдингу Carnival, контролюють 44,8% світового ринку морських круїзів. Частка шести судноплавних компаній, що йдуть за групою Royal Caribbean, становить 24,7%. Далі, три компанії Norwegian Cruise Line займають 8,9% обсягу ринку, а MSC Cruises має 6,4%.

Майже 40% маршрутів круїзних компаній світу припадає на Карибський регіон, на другому місці Середземномор'я (17%), на третьому — Азійсько-Тихоокеанський

регіон (10,4%) [6]. Відповідно до прогнозів до 2022 р. на Carnival Corporation припадатиме 42,1% круїзного ринку, а її флот складатиме 113 суден; на Royal Caribbean Cruises відповідно — 22,8% та 53 судна; MSC Cruises — 9,9% та 19 суден; Norwegian Cruise Line — 9% та 27 суден. Таким чином, ці чотири компанії контролюватимуть 83,8% світового круїзного ринку, а їх загальний флот складатиме 212 суден (табл. 3).

Таблиця 3

Прогноз діяльності найбільших круїзних компаній світу на 2022 рік

№	Назва круїзної компанії	Кількість суден	Ліжко-місця, тис.	Пасажиromісткість, тис. місць	Ринкова частка, %
1.	Carnival Corporation	113	273,5	13404,0	42,1
2.	Royal Caribbean Cruises	53	144,3	7260,9	22,8
3.	MSC Cruises	19	63,0	3159,3	9,9
4.	Norwegian Cruise Line	27	59,1	2 878,3	9,0
Всього		212	539,9	26 702,5	83,8

Джерело: [7]

Carnival Cruise Lines Inc. (CCL) є засновницею британо-американського концерну Carnival Corporation & plc, який об'єднує 12 круїзних компаній. Штаб-квартира найбільшого та найуспішнішого в світі оператора круїзних лайнерів розташована в Майямі (Флорида, США). Круїзні лайнери компанії називають «кораблями розваг». Характерною для всіх суден Carnival є форма труби, що нагадує хвостовий плавник кита. Вперше вона з'явилася в 1981 р. при будівництві нового судна Tropical. В 2007 р. компанія зробила назви суден однотипними, що починаються словом «Carnival».

Друга за величиною круїзна компанія — американо-норвезьке спільне підприємство Royal Caribbean Cruises Ltd., яке офіційно зареєстроване в Монровії (Ліберія) та має штаб-квартиру в Майямі (США). До складу цієї компанії входить 5 дочірніх підприємств: Celebrity Cruises, Royal Caribbean International, Pullmantur Cruises, Azamara Club Cruises та CDF Croisieres de France. Крім того, підприємству належить 50% акцій TUI Cruises.

Royal Caribbean Cruises Ltd. контролює близько 25% світового круїзного ринку. Назви 42 лайнерів компанії закінчуються словами «of the Seas», включаючи 6 найбільших в світі (Harmony of the Seas, Allure of the Seas, Oasis of the Seas та ін.) [8].

Світовий круїзний флот в 2016 р. становив 315 суден. Прогнозується, що до 2022 р. він нараховуватиме 367 суден із загальною кількістю ліжко-місць 640,5 тис. (табл. 4).

Оскільки Карибський басейн примикає до країн Північної Америки, то він забезпечує ринок потенційних туристів, які мають купівельну спроможність платити за круїзи.

Карибський басейн — одне із світових напрямків потоків туристів: острови, білий пісок, синє море та багато сонця. Підрегіон став головним генератором доходів у регіоні Латинської Америки у 2018 році. За даними UNWTO, дохід від туризму в Карибському басейні становив 32 млрд. доларів США, та 31,8 млрд. роком раніше.

Більше того, Великий Карибський басейн є привабливим для круїзних суден з усього світу, оскільки дані, отримані в результаті опитувань пасажирів круїзних су-

ден, показують, що 71% — зі США, 12% — з Канади, 6% — з Великобританії та 5% між Німеччиною та іншими країнами. Решта — пасажери з широкого кола країн, включаючи Австралію, Мексику, Філіппіни та Південну Африку.

Таблиця 4

Світовий круїзний флот 2013–2022 рр.

Показник	Рік								Прогноз	
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Кількість суден	292	296	300	315	329	342	355	363	366	367
Кількість ліжкамісць, тис.	443,2	455,0	483,1	496,6	525,2	554,1	598,0	628,3	637,7	640,5
Пасажиро-місткість, млн місць	20,4	21,5	22,1	23,6	26,0	27,4	29,6	31,2	31,7	31,8
Зміни у %	4,9	5,1	2,7	7,0	10,2	5,3	8,1	5,3	1,5	0,5

Джерело: [7]

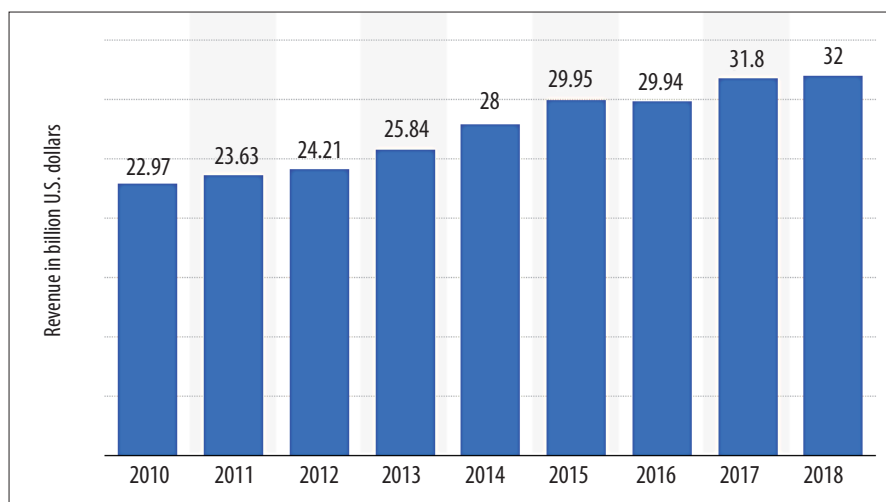

Рис. 5. Міжнародний дохід від туризму в Карибському басейні з 2010 по 2018 рік [9]

Деякі круїзні лінії та їх найвідоміші маршрути, що працюють в портах Великого Карибського моря, включають такі круїзи [9]:

– Pullmantur Cruises

- Holland América de Carnival Cruise months

- Royal Caribbean

- MSC Cruisers

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Таким чином, круїзний туризм стикається з власним набором проблем у регіоні Великого Карибського басейну, в основному, завдяки зростаючій статистиці, яка показує, що регіон є найпопулярнішим напрямком в галузі. Тому це стало вирішальною діяльністю для торгівлі та розвитку регіональних портів, враховуючи необхідність сприяння мобілізації круїзних суден, завантажених тисячами туристів, що приносить користь економікам усіх країн регіону. В умовах глобального поширення COVID-19, весь туристичний бізнес зазнає збитків від введення обмежень на пересування. Тому, для популяризації та подальшого ефективного розвитку круїзного туризму в країнах Карибського басейну необхідним є вжиття інноваційних заходів в зміні структури пропозиції та попиту на ринку круїзного туризму.

До заходів зміни структури пропозиції ринку круїзного туризму варто віднести: горизонтальна інтеграція ринку, об'єднання регіональних асоціацій (організацій) круїзних компаній; формування міжнародних структур для організації контролю за розвитком круїзного ринку; перебудова системи збуту круїзних туристичних продуктів; пошук нових способів діяльності на ринку через агресивний маркетинг, формування комбінованих круїзних пакетів, бюджетних круїзних пакетів, скорочення тривалості круїзів, пропонування знижок; підтримка іміджу круїзних брендів; розбудова транспортної та портової інфраструктури у регіонах призначення (дестинаціях) під потреби круїзного туризму; зростання значення інструментів маркетингу, у т. ч. інноваційного, при формуванні та продажу круїзного туристичного продукту; розширення географії круїзних подорожей, у т. ч. організація експедиційних круїзів; збільшення часу на стоянку в портах призначення; розбудова зовнішніх зв'язків круїзних судноплавних компаній на основі стратегічного. Заходи зміни структури попиту: урізноманітнення (диференціація) круїзних продуктів для врахування усіх вимог туристів; зростання вимог до якості круїзного туристичного продукту; зростання вимог до параметрів безпеки круїзного туристичного продукту; зростання значення активних форм відпочинку (формування круїзних туристичних продуктів екологічного та спортивного спрямування); високий рівень досвідченості та мобільності туристів; збільшення частки «пізнього бронювання» круїзних туристичних продуктів, що частково пов'язано з «гарячими пропозиціями» круїзних операторів і можливістю он-лайн бронювання; вплив Інтернет-послуг на формування попиту на круїзний туристичний продукт.

Інноваційна діяльність на ринку круїзного туризму сьогодні спрямована на пошук оптимального механізму з формування туристичного досвіду. Бізнес-процеси суб'єктів ринку круїзного туризму спрямовані на пошук нецінових чинників конкурентоспроможності круїзного туристичного продукту.

Список використаних джерел

1. The World Tourism Organization [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://unwto.org>.
2. Jordan, E.J. & Vogt, C.A. (2017). Residents' perceptions of stress related to cruise tourism development, *Tourism Planning & Development*, 14(4): 527–547.
3. Cruise Line International Organization [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.cruising.org/>
4. Klein, R.A. (2018). Dreams and realities: A critical look at the cruise industry. In Gmelch, S. & Kaul, A. (Eds.) *Tourists and tourism: A reader*. (3rd ed.) Illinois, USA: Waveland Press Inc.
5. Cruise Line International Organization [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.cruising.org/>
6. Cruise Tourism — Current Situation and Trends: World Tourism Organization. First printing. — Madrid, Spain. — 2010.
7. Cruise Industry News / 2016–2017 Annual Report [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.cruiseindustrynews.com/annual-cruise-industry-report.html>
8. Жихарева В.В. Круизный рынок: современные тенденции развития / В.В. Жихарева [Электронный ресурс]. — Режим доступу : <http://hotelodessa.info/kruiznyj-turizm/13-kruiznyjrynok-sovremennyye-tendentsii-razvitiya.html>
9. Cruise Tourism in Greater Caribbean Region. (2018). Retrieved from http://www.acs-aec.org/sites/default/files/cruise_tourism_in_the_greater_caribbean.pdf

References

1. The World Tourism Organization, available at: <http://unwto.org>.
2. Jordan, E.J. & Vogt, C.A. (2017). Residents' perceptions of stress related to cruise tourism development, *Tourism Planning & Development*, 14(4): 527–547.

3. Cruise Line International Organization, available at: <http://www.cruising.org/>
4. Klein, R.A. (2018). Dreams and realities: A critical look at the cruise industry. In Gmelch, S. & Kaul, A. (Eds.) *Tourists and tourism: A reader*. (3rd ed.) Illinois, USA: Waveland Press Inc.
5. Cruise Line International Organization, available at: <http://www.cruising.org/>
6. Cruise Tourism — Current Situation and Trends: World Tourism Organization. First printing. — Madrid, Spain. — 2010.
7. Cruise Industry News / 2016–2017 Annual Report, <https://www.cruiseindustrynews.com/annual-cruise-industry-report.html>
8. Zhihareva V.V. Kruiznyiy ryinok: sovremennyye tendentsii razvitiya, available at: <http://hotelodessa.info/kruiznyj-turizm/13-kruiznyjrynok-sovremennye-tendentsii-razvitiya.html>
9. CruiseTourism in Greater Carribean Region. (2018). Retrieved from http://www.acs-aec.org/sites/default/files/cruise_tourism_in_the_greater_caribbean.pdf

I. Petlin, M. Gladka

TRENDS OF CRUISE TOURISM DEVELOPMENT IN THE CARIBBEAN COUNTRIES AND DIRECTIONS OF ITS ACTIVATION

The article has been devoted to current problems of cruise tourism development in the Caribbean as one of the priority areas of economic activity in the region, as it is an indicator of economic growth in the region and solving a number of economic problems.

The article examines the tourism potential of the Caribbean and states that cruise tourism has been reached a global scale.

Cruise tourism has been considered as a separate branch of human activity with its own characteristics, features that are due to the specifics of the provision and consumption of services and organization of stay.

It has been noted that the Caribbean cruise region is the most interesting in terms of tourist and recreational potential (natural, historical, cultural and cognitive) and covers about 40 ports on the islands of the Caribbean Sea.

The dynamics of international tourist arrivals and revenues from international tourism in the Caribbean during 2005–2018 has been analyzed.

The specifics of cruise ports of the Caribbean countries have been outlined, as well as the dynamics of the world cruise tourism market is analyzed and the place of the Caribbean countries in it is demonstrated.

Cruise lines and their most famous routes operating in the ports of the Great Caribbean Sea have been demonstrated.

It has been noted that for the promotion and further effective development of cruise tourism in the Caribbean it is necessary to take innovative measures to change the structure of supply and demand in the cruise tourism market, through horizontal market integration; formation of combined cruise packages, budget cruise packages, reduction of cruise duration, offering discounts; maintaining the image of cruise brands; development of transport and port; increase parking time at ports of destination; diversification (differentiation) of cruise products to take into account all the requirements of tourists; increasing requirements for the quality of the cruise tourism product; increasing requirements for the safety parameters of the cruise tourism product; increasing importance of active forms of recreation, etc.

Key words: *tourism, cruise tourism, tourist potential, Caribbean countries, cruise lines, international tourist arrivals, revenues from international tourism, demand, supply, cruise tourism market.*